
Aasialaisen tuotantotavan korkein muoto

Mylène Gaulard: Karl Marx à Pékin. Les racines de la crise en Chine capitaliste.

Paris: Demopolis, 2014. 259 s.

ISBN 978-2-35457-060-6.

Grenoblen yliopistossa työskentelevä Mylène Gaulard on vakuuttunut siitä, että Karl Marxin ajattelu antaa ainoan tieteellisen menetelmän talouden tutkimiseen. Muiden koulukuntien ekonomistit yltyvät kirjoittajan mukaan korkeintaan ilmiöiden pinnalliseen kuvailuun. Kiinan talouskasvun hiipumista käsittelevä teos on jatkoa väitöskirjalle, jota Gaulard puolusti vuonna 2008.

Grenoblelaistutkija on syntynyt vuonna 1981 mutta suosii samantyyppistä poleemista esitystapaa kuin reaaliosialismia aikoinaan pönkittäneet marxilaiset yhteiskuntatieteilijät. Marxin, Leninin ja Rosa Luxemburgin teksteistä kaivamiinsa katkelmiin vedoten Gaulard dokumentoi ihmiskunnan etenemisen alkukommunismista antiikkiseen, feodalistiseen ja lopulta kapitalistiseen tuotantotapaan.

Suomen yliopistomarxistit päätyivät 1980-luvulla sellaiseen

ilmeisen revisionistiseen näkemykseen, että kehitys ei suinkaan käy mekaanisesti ja että ainoastaan kapitalismi täyttää tuotantotavan tunnusmerkit. Koreimmin tämä sanottiin niin, että *Das Kapital* on kapitalismispesifinen tutkimus.

Kiinassa vallitsi Gaulardin mukaan kommunistien valtaantulon jälkeenkin aasialainen tuotantotapa. Käsite sai sisältönsä marxilaisten keskustelussa vasta 1950-luvulla, mutta grenoblelaistutkija kiiruhtaa muistuttamaan, että Marx oli itse sen lanseerannut sata vuotta aiemmin. Mao Zedongin hallitus kurjisti alusta alkaen työläisten oloja, suosi porvaristoa ja jätti vanhan byrokratian paikalleen. Niin sanotun suuren harppauksen yrittäminen aiheutti miljoonien ihmisten kuoleman mutta ei tuotantotavan muutosta. Deng Xiaopingin vuonna 1979 aloittamat uudistukset sitä vastoin veivät Kiinan erittäin nopeasti kapitalismiin.

Gaulard valitsi kirjansa räväkän nimen hyökätäksään italialaisen sosiologin Giovanni Arrighin näkemyksiä vastaan. Hän tulkitsee Arrighin väittäneen vuonna 2007 ilmestyneessä teoksessaan *Adam Smith in Beijing*, että Kiina on täyttämässä Skotlannin neron ennusteen ja kehittymässä omaa ei-kapitalistista tietään elinvoimaiseksi markkinataloudeksi.

Länsimaiden ihmisiä on Gaulardin mielestä jo korkea aika varoittaa luottamasta tällaisiin miellyttäviin mutta täysin harhaisiin hahmotelmiin. Kirjoittaja odottaa Kiinan talouden romahtavan kohdakkoin, kertovat-han ei-marxilaisten tiedemiesten keräämät aineistot vakavista vaikeuksista. Idän jättiläisvaltion kokonaan vientiin perustunut talouskasvu on hidastunut selvästi viime vuosina. Köyhyys ei ole vähentynyt maassa alkuunkaan odotetusti, joten kotimarkkinat eivät kykene imemään teollisuuden liikatuotantoa. Silti Kiinan kiinteistömarkkinoilla on paisumassa valtava kupla.

Gaulard pitää säälittävinä selityksiä, joiden mukaan ongelmat ovat tilapäisiä ja joidenkin finanssikapitalistien keinotteluillaan aiheuttamia. Todellisen syyn esitti kirjoittajan mukaan Karl Marx kiteyttäessään voiton suhdeluvun laskutendenssin lain. Kiinan kapitalismi on auttamattomasti sivuuttanut vaiheen, jossa ihmistyön korvaaminen koneilla lisää kannattavuutta ripeästi.

Gaulard käy tunnollisesti läpi kaikki mestarinsa ja tämän arvostelijoiden osoittamat tekijät, jotka hidastavat pääoman tuoton heikentymistä. Silti kirjoittaja katsoo kiistattomaksi, että vientimarkkinoiden notkahdus voi milloin tahansa syöstä Kiinan talouden tuhoisaan kriisiin.

Kaukoidästä ei siis pidä odottaa pelastusta läntisten teollisuusmaiden ahdinkoon. Vuoden 1973 öljykriisi syöksi Gaulardin mukaan kapitalismin lopulliseen kurimukseen, jota ei voida enää pysäyttää. Ei kannata kiinnittää toiveita pääomanliikkeiden uuteen rajoittamiseen, ei fordistisen kompromissin elvyttämiseen eikä keynesiläisten hoitaman suojelevaltation paluuseen.

En löytänyt netistä tietoa siitä, toimiiko Gaulard jossain niistä lukuisista puolueista, jotka hänen kotimaassaan yhä kuuluttavat marxilaisuuttaan. Stalinismiin vahvasti viittaavasta kielenkäytöstään huolimatta kirjoittaja ei puolusta mitään valtaa pitänyttä kommunistipuoluetta. Hän ei kuvaile sanalakaan sosialismia mutta julistaa sen ainoaksi vaihtoehdoksi barbarialle, johon kapitalismi vääjäämättä johtaa.

Gaulardin uusi kirja herätti heti tuoreeltaan vilkasta huomiota Ranskan vasemmistopiireissä. Liekö sittenkään kovin kummallista, että yliopistomarxismi on saanut uuden äänekkään sukupolven? Viehätys vallitsevan järjestelmän pikaista tuhoa lupaavaan Marxin lukutapaan kaiketi katoaa vasta sitten, kun kriisit lakkaavat riivaamasta kapitalismia.

Timo Soukola